

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLIX. — Wydany i rozesłany dnia 9 sierpnia 1873.

134.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 25 lipca 1873,

którem dla obligacyi rządowych wszelkiego rodzaju, konwersyi podlegających, a na kaucye małżeńskie wojskowych, przeznaczonych, ustanawia się ostatni termin wypłaty odsetków.

Obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 2 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 38), z dnia 23 czerwca 1870 (Dz. u. p. Nr. 84), z dnia 15 marca 1871 (Dz. u. p. Nr. 20) i z dnia 6 listopada 1871 (Dz. u. p. Nr. 132), któremi dla kilku rodzajów długu państwa ustanowione zostały ostateczne terminy wypłaty odsetków, w ten sposób, żeby odsetki po tych terminach przypadające, już tylko na podstawie nowych tytułów długu, z konwersyi powstałych, wypłacane były, nie odnosiły się weale do obligacyi rządowych wszelkiego rodzaju, jako kaucye małżeńskie wojskowych, winkulowanych, lub jako takie w depozytach za rewersami złożonych.

Ponieważ obwieszczeniem ministerstwa skarbu z dnia 8 czerwca 1873 (Dz. u. p. Nr. 125) urządzono postępowanie z obligacyami ogólnego długu państwa na kaucye małżeńskie wojskowych przeznaczonemi i postanowiono, aby w ten sposób były przeistaczane także obligacye długu państwa, przed wejściem w życie tegoż obwieszczenia na kaucye małżeńskie wojskowych, dane i konwersyi podlegające, przeto na mocy udzielonego ministrowi skarbu ustawą z dnia 24 marca 1870 (Dz. u. p. Nr. 37) upoważnienia co do obligacyi rządowych wszelkiego rodzaju, jako kaucye małżeńskie wojskowych, winkulowanych, lub jako takie za rewersami w depozytach złożonych, postanawia się, że odsetki, w ciągu sierpnia 1874 wypłatne, są ostatniemi, które jeszcze będą wypłacone na podstawie dotychczasowych, dawnych, a do konwersyi przeznaczonych tytułów długu, po upływie zaś tego terminu, dalsze odsetki będą wypłacane na podstawie nowych tytułów długu z konwersyi powstałych.

Pretis r. w.

135.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, ministerstwa rolnictwa i ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z ministerst. wojny państwa z d. 1 sierpnia 1873.

tyczące się wykonania ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77), o dostarczaniu koni potrzebnych do wojska stałego i obrony krajowej w razie uruchomienia armii.

W wykonaniu ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77) ogłasza się następujące, pomiędzy interesowanemi ministerstwami umówione przepisy wykonawcze:

Do §§. 2, 3 i 13 ustawy.

Ministerstwo wojny państwa, na podstawie Ordre de bataille przedstawi ministerstwu obrony krajowej corocznie z końcem listopada wykaz ogólnej ilości koni, które ponad stopę pokojową będą potrzebne do zaopatrzenia siły zbrojnej (spólnego wojska i obrony krajowej) podług stopy wojennej, i na koszt wspólnego budżetu wojskowego mają być nabyte, a ministerstwo obrony krajowej ustanowi podług przepisów §. 3 ustawy ilość koni, z jednej strony na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane, z drugiej na kraje korony węgierskiej, przypadającą, tudzież jednocześnie ilość koni, które trzeba będzie nabyć dla obrony krajowej na koszt jego budżetu.

Do §. 4.

Ilość koni, która na koszt wspólnego budżetu wojskowego i na koszt budżetu ministerstwa obrony krajowej ma być zakupiona, rozkłada się na poszczególne kraje (okręgi administracyjne) i na poszczególne okręgi poborowe w stosunku tego, co każdy z nich dostarczyć jest zdolny.

Rozkład na poszczególne kraje uskutecznia ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z ministerstwem obrony krajowej do dnia 15 stycznia, a rozkład na poszczególne okręgi poborowe władza administracyjna krajowa w porozumieniu, z komendą jeneralną (wojskową) do dnia 15 lutego.

Rozkłada się na podstawie wykazów rocznych, których mają dostarczać gminy i władze administracyjne stosownie do przepisów rozporządzenia ministerialnego, jednocześnie wydanego (Dz. u. p. Nr. 136).

Zmiany w rozkładzie kontyngensów krajowych, w skutek stosunków nieprzewidzianych potrzebne, poczyni ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z ministerstwem obrony krajowej.

Jeżeli z takich samych przyczyn będą potrzebne zmiany w rozkładzie na okręgi poborowe, poczyni je władza administracyjna krajowa w porozumieniu z komendą jeneralną (wojskową).

Władza administracyjna krajowa winna przedstawić ministerstwu rolnictwa i ministerstwa obrony krajowej tak rozkład, jak i wszelką w tymże zmianę.

O rozkładzie na poszczególne kraje i okręgi tudzież o następnych w tymże zmianach ministerstwo wojny państwa otrzymuje wiadomość od ministerstwa obrony krajowej

Konie, które z okręgów poborowych na koszt budżetu spółnego mają być dostawione, wydziela ministerstwo wojny państwa podług rozmaitych miejsc poboru oddziałom i zakładom wojskowym i zawiadania o tym dziale ministerstwo obrony krajowej, tudzież komendy jeneralne (wojskowe).

Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z ministerstwem wojny państwa uskutecznia podobny podział co się tyczy koni, które z okręgów poborowych do obrony krajowej mają być odstawione i zawiadania o tem komendy jeneralne (wojskowe).

Do §. 5.

Miejsca poboru tudzież przyłączone do każdego z nich pod względem poboru okręgi poborowe a względnie gminy wyznaczają władze właściwe już w czasie pokoju po dokonaniu rozkładu ilości koni potrzebnych na okręgi poborowe.

Do §. 6.

Zwyczajnie ustanawia się komisją poborową dla każdego okręgu poborowego.

Jeżeli w okręgu poborowym jest kilka miejsc poboru, natenczas utworzona dla niego komisja poborowa odbywa pobór przenosząc się kolejno z miejsca na miejsce w takim porządku (program poboru), jaki ustanowi władza administracyjna krajowa w porozumieniu z komendą jeneralną (wojskową).

Członkowie komisji poborowej o ile już w ustawie (§. 6 a) nie są wskazani, będą wyznaczeni jeszcze w czasie pokoju mianowicie zaraz po wyznaczeniu miejsc poboru.

Członków wojskowych mianuje ministerstwo wojny państwa, tudzież, o ile będzie zażądane pomocy oficerów obrony krajowej, ministerstwo obrony krajowej.

Weterynarzy cywilnych, jeżeli mają być przydani komisjom poborowym i taksatorów, wyznacza władza administracyjna krajowa. Takowa może wyznaczenie taksatorów poruczyć starostom powiatowym. Wybór mężów zaufania zarządza władza administracyjna powiatowa, w miastach zaś, własne statuta mających, odpowiednia władza gminna.

Jeżeli mężów zaufania wybierają burmistrze i wójei gmin okręgu poborowego, natenczas w razie względnej większości lub równości głosów rozstrzyga los.

Wojskowi członkowie komisji poborowej i weterynarze cywilni tym komisjom przydani, mogą być przeznaczeni wyjątkowo do kilku komisji poborowych. Należy jednak przeznaczyć ich jeszcze w czasie pokoju.

Władze administracyjne krajowe i komendy jeneralne (wojskowe) zawiadamiają się nawzajem kogo zamianowały członkami komisji poborowych.

Do czynności rachunkowych i biurowych podczas zaopatrzenia wojska władza administracyjna przydaje komisjom poborowym drugiego urzędnika administracyjnego, a władza wojskowa niższego oficera w czynnej służbie lub na emeryturze zostającego, tudzież innych potrzebnych pomocników.

Wszystkie osoby w ustępie powyższym wzmiankowane, należy wyznaczyć jeszcze w czasie pokoju.

Łudzi potrzebnych do odebrania i pilnowania koni, przeznaczonych dla obrony krajowej, wyznaczy minister obrony krajowej.

Powinności członków komisji poborowych (asenterunkowych) są wyszczególnione w załączonej instrukcji (dodatek A).

Do §§. 7, 8 i 10.

Zarządzając dostawę koni, właściwy minister wprowadza w życie komisye poborowe. Komisye poborowe będą zarazem zawiadomione o terminie, aż do którego kontyngens wyznaczony ma być przystawiony.

Jeżeli c. k. wojsko i obrona krajowa mają być uruchomione częściowo (stopniowo), oblicza się podług wyznaczonej cyfry zmniejszoną ilość dostawić się mających koni, jakoteż odpowiedni rozkład na okręgi poborowe, leżące najbliżej korpusów armii, które mają być uruchomione i zawiadamia się o rezultacie władze administracyjne powiatowe jakoteż komisye poborowe.

Jeżeli po uruchomieniu częściowem (stopniowem) nastąpi ogólne, natenczas okręgom dostawiającym policzy się ilość koni przy częściowem uruchomieniu już dostawionych, i jeżeli okręgi te dostawiły już całą tę ilość, która dla uruchomienia ogólnego jest wyznaczona, będą wolne od dalszego poboru.

Gdy dostawa koni będzie postanowiona, władza administracyjna powiatowa wyda wezwanie do gmin (wyłączonych obszarów dworskich) aby w dniu wyznaczonym i o wyznaczonej godzinie przystawiły na wyznaczone miejsce poboru wszystkie konie, które z dniem 1 stycznia roku stawiennictwa przekroczyły czwarty rok życia, a od stawiennictwa nie są uwolnione.

Władza administracyjna winna użyć wszelkich możliwych środków, aby rozporządzenie to ściśle i jak najspieszniej było wykonane.

Naczelnicy gmin (przełożeni obszarów dworskich) winni z a r a z po otrzymanem wezwaniu, sprostować, stosownie do znajdującej się w tym czasie ilości koni, wykazy, w roku ostatnim na mocy rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 136) podług gmin sporządzone, a co się tyczy koni, które nie będą stawiane, zanotować prawną przyczynę uwolnienia, lub wszelką inną, dla której stawienie ich będzie zaniechane, i wykazy te oddać komisji. Nadto, co się tyczy koni prawnie uwolnionych, winni mieć w pogotowiu potrzebne wykazy (§. 8 ustawy).

Co się tyczy koni, które jako chore nie mogą być transportowane, należy załączyć świadectwa okoliczność tę potwierdzające, a wydane przez dwóch właścicieli tych koni, które będą stawiane.

Właściciele owych koni, jakoteż ci, którzy takie świadectwa wydają, są odpowiedzialni podług obowiązujących ustaw za prawdziwość podań świadectwami stwierdzonych.

Do §. 9.

Komisya poborowa ogląda i zaciąga podług przepisów instrukcyi powyższej konie, na miejsce poboru w powiecie przyprowadzone. Konie zaciężne będą utrzymywane od dnia zaciągu kosztem skarbu wojskowego, obejmuje zaś takowe na miejscu poboru, a względnie transportuje dalej ten korpus wojskowy, do którego są przeznaczone.

Jeżeli przy rozpoczęciu zaciągu, komendy, do odebrania koni przeznaczone, nie przybędą dla przeszkód nieprzewidzianych; władza administracyjna jest obowiązana konie już zaciągnięte odebrać, pilnować i żywić na rachunek skarbu wojskowego, dopóki te komendy nie przybędą.

Komisya poborowa jest obowiązana zapisać konie nadliczbowe, po wybraniu potrzebnej ilości w poszczególnych okręgach pozostałe, a do służby wojskowej zdadne i wykazy tychże sporządzone podług wzorca (dodatek B) przesłać niezwłocznie do władzy administracyjnej krajowej, ażeby na podstawie tychże mogły być najspieszniej pokryte niedobory jeżeli się okażą.

W tym celu władz administracyjna krajowa winna sporządzić podług wzorca (dodatek C) ogólny wykaz koni nadliczbowych, do służby wojskowej zdalnych a we wszystkich obwodach poborowych okręgu administracyjnego, pozostałych i przesłać ten wykaz odpowiednim komendom jenerałnym (wojskowym).

Gdyby komisya poborowa nie mogła z przyprowadzonych koni powiatu zaciągnąć przypadającego kontyngensu, winna niezwłocznie, jeżeli można telegrafem, donieść o tem władzy administracyjnej krajowej, która w porozumieniu z odpowiednią komendą jenerałną (wojskową) zarządzi odpowiedni rozkład.

Przy odstawianiu koni komisye poborowe winne znosić się tylko z właścicielami koni i gminami.

Znoszenie się z handlarzami koni zamiast z ich właścicielami i gminami jest komisjom tym wzbronione.

Do §. 11.

Gdy komisye poborowe rozpoczynają czynności, urzędnikom i oficerom, członkami tych komisji będącym lub do nich przydanym, dopóki pełnią obowiązki przy zaciągu, należą się dyety ich stopniowi a względnie znaczeniu odpowiadające i koszta podróży służbowych w interesie zaciągu podejmowanych, będą im podług przepisu zwracane.

Mężowie zaufania pobierają za każdy dzień swego urzędowania dyety w kwocie pięć złotych dziennie.

Taksatorom oprócz tej dyety będą wynagradzane koszta podróży.

Konowalom wojskowym dopóki pełnią obowiązki przy zaciągu udziela się dodatek po dwa złote dziennie, a podoficerom, pełniącym obowiązki pisarzy przy komisjach poborowych dodatek po 50 centów dziennie.

Miejsca poboru, po ich wyznaczeniu, będą przyłączone do istniejących urzędów płatniczych w ten sposób, że każda komisya poborowa przyłączoną zostanie do tej kasy, w której będą złożone fundusze na zapłacenie za konie i na pokrycie innych wydatków zaciagowych.

Jak tylko czynności odstawy koni ukończone zostaną, komendy jeneralne (wojskowe) przesyłają na podstawie raportów dziennych i wykazu C w §. 9 wzmiankowanego sprawozdanie ogólne do ministerstwa wojny państwa, a co się tyczy odstawy koni dla obrony krajowej, także do ministerstwa obrony krajowej.

Rozporządzenia zawarte w powyższych przepisach wykonawczych, wchodzą w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia i odnoszą się także do odstawy i zaciągu zwierząt jucznych.

Auersperg r. w.

Horst r. w.

Dodatek A.**I n s t r u k c y a**

dla

Komisji poborowych o postępowaniu przy zaciągu koni (zwierząt jucznych).**§. 1.**

Komisja poborowa winna dołożyć starania, aby kontyngens koni, który ma być odstawionym, został rzeczywiście odstawiony w wyznaczonym czasie.

Od przystawienia koni aż do oddania ich oficerowi zaciągowemu winna postępować podług rozporządzeń ustawy i przepisów wykonawczych.

§. 2.

Prezes kieruje całym postępowaniem tyczącem się stawiennictwa, taksowania i zaciągu, rozporządza wszelkie środki ze stanowiska administracyjnego do przeprowadzenia stawiennictwa potrzebne, zachowuje pieczęć urzędową komisji, a w szczególności czuwa także nad dokładnością wypłaty ceny koni — i, w porozumieniu z oficerem zaciągowym, nad dokładnością protokołu zaciągu.

Przed rozpoczęciem czynności zaciągu prezes odbiera w obecności komisji przysięgę od taksatorów podług załączonej roty (wzorzec, dodatek Nr. 1).

§. 3.

Oficer sztabowy lub wyższy, do zaciągu przeznaczony, orzeka o zdatności koni do służby wojskowej o tyle, że jeżeli oświadczy iż koń jest zdatny do służby, żadna strona nie może przeciw temu czynić zarzutów i koń ten będzie zapisany jako zdatny.

Jeżeli zaś oficer utrzymuje iż koń jest niezdatny do służby a jeden z mężów zaufania tego zdania nie podziela, prezes poddaje rzecz pod sąd komisji poborowej. Przy głosowaniu, oficer zaciągowy, weterynarz w komisji zasiadający i każdy z mężów zaufania mają po jednym głose.

W razie równości głosów rozstrzyga prezes.

§. 4.

Oficer sztabowy lub wyższy zaciągowy klasyfikuje konie i oznajmia przypadającą cenę remontową.

On to przy pomocy weterynarza skutecznie właściwy akt kupna i w porozumieniu z prezesem, a przy pomocy komend odbiorczych, na miejsce zaciągu przybyłych, stara się o pomieszczenie, wyżywienie i obsługę koni zaciężnych, jakoteż o niezwłoczne ich odesłanie.

Weterynarz ogląda przyprowadzone konie pod względem zdrowia; dyktuje do protokołu zaciągowego rodoskaz każdego konia, a oraz ma pieczęć nad cechowaniem koni zaciężnych.

Sprawy ekonomiczne wojskowe i rachunki skarbowe będą załatwiane podług wydanej w tej mierze instrukcyi, przez komisją administracyjną i kasową utworzoną z oficera od zaciągu i z tego który jest przeznaczony do czynności biurowych.

Oficer przeznaczony do czynności rachunkowych i biurowych załatwia wszelkie czynności wzmiankowane w instrukcyi jako należące do służby ekonomiczno administracyjnej w podziałach c. k. wojska i utrzymuje protokół zaciągu (wzorzec, dodatek Nr. 2).

On winien sporządzać listy zaciągu (wzorzec, dodatek Nr. 3), raporta dzienne (wzorzec, dodatek Nr. 4) i utrzymywać korespondencyą służbową wojskową.

On z kasy rządowej, do której komisya poborowa jest przyłączona, pobiera potrzebne kwoty za kwitem przez oficera zaciągowego napisanym, przez prezesa poświadczonym i pieczęcią urzędową komisyi opatrzonym. Do niego także należy sporządzanie rachunku.

Drugi urzędnik administracyjny, komisyi poborowej przydany, winien pomagać podług rozporządzeń prezesa, w czynnościach urzędowych komisyi a w szczególności winien spisywać drugi egzemplarz protokołu zaciągowego i protokół szacunkowy.

§. 5.

Ilość koni, które w jednym dniu mają być stawiane przed komisją poborową, należy wyznaczyć w ten sposób, ażeby można było zaciągać w przecięciu 100 koni dziennie.

§. 6.

Co się tyczy własności koni które mają być odstawione, obowiązują w tej mierze następujące przepisy:

Podług gatunku remonty dzielą się:

1. na konie wierzchowe,
2. na konie pociągowe,
3. na zwierzęta juczne (muły, osłomuły, konie juczne).

Miara minimalna wynosi:

koń wierzchowy dla jazdy 14 miar 3 eale,

koń wierzchowy dla artyleryi i koń pociągowy dla artyleryi lub wszelki inny 15 miar 1 eal,

koń juczny i muł 14 miar, i

osłomuł 13 miar.

Jeżeli zasobność jest dokładnie znana mogą być przyzwolone uwzględnienia w mierze dla koni artyleryjskich o jeden a najwięcej dwa sztrychy, jeżeli takowe wzrost niższy wynagradzają silniejszą budowę ciała i mocniejszą podstawą.

Do oznaczenia wysokości konia (zwierzęcia jucznego) używa się miary taśmowej. Ażeby zmierzyć wysokość, kładzie się wierzchołek skówki metalowej miary taśmowej powyżej podkowy przed ocyłem na dolnym brzegu kopyta i mierzy się stąd aż do najwyższego punktu kłęba.

Jako wiek minimalny wyznacza się dla wszystkich koni i zwierząt jucznych skończony rok czwarty.

Jako wiek maksymalny wyznacza się dla koni wierzchowych skończony rok dziesiąty, a dla koni pociągowych (zwierząt jucznych) skończony rok dwunasty.

Jeżeliby komisya poborowa w przypadkach wyjątkowych uznała za słuszne nabyć starszego konia pociągowego dla jego szczególnych przymiotów, należy zapisać powody w protokóle zaciągowym.

Wzorzec.
Dodatek
Nr. 2.
Wzorzec.
Dodatek
Nr. 3.
Wzorzec.
Dodatek
Nr. 4.

Zresztą o zdatności koni do służby należy orzekać nie podług przepisów obowiązujących w czasie pokoju, lecz podług tych, które odnoszą się do orzekania o zdatności do służby podczas uruchomienia armii.

Jeżeli co do koni lub zwierząt jucznych, na mocy przepisu §. 12 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 dobrowolnie przystawionych lub po cenie za remonty wyznaczonej dobrowolnie skarbowi sprzedanych, okaże się przed upływem terminu ewikeyi że podlegają wadom w §. 925 pow. ks. u. c. prawnie oznaczonym, wolno skarbowi użyć ewikeyi.

Wady te są :

zołza podejrzana,	}	z 15 dniową ewikeyą,
nosaczna i		
dychawica,		
skołowacenie,		
tylczak,	}	z 30 dniową ewikeyą.
narowistość,		
jasna ślepotą i		
kurza ślepotą		

§. 7.

Czynność zaciągu zaczyna się od klasyfikacyi koni.

W tym celu komisya poborowa winna przyprowadzone konie rozgatunkować w ogóle podług ich zdatności i te, które uzna za zdolne, oznaczyć podług ich przeznaczenia, jako :

konie wierzchowe,
pociągowe lub
zwierzęta juczne

i podług tych kategorii kazać stawiać osobno.

Jeżeli ilość koni w jednym dniu na miejsce zaciągu przyprowadzonych jest tak znaczna, że rozciągnięcie tej klasyfikacyi na wszystkie przyprowadzone konie zajęłoby ze względu na termin dostawy zanadto wiele czasu, można ograniczyć ją tylko do tych koni, które przy ostatnich komisyjnych oględzinach stosownie do rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 136) przedsięwziętych uznano za zdadne, lub których wcale nie oglądano.

Inne przyprowadzone konie należy mieć w pogotowiu na placu poboru w terminie wyznaczonym w §. 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873, gdyby później była potrzebna dalsza klasyfikacya.

Z koni klasyfikowanych zaciąga się najprzód te, które właściciele chcą oddać dobrowolnie po cenach za remonty wyznaczonych.

Następnie należy wezwać właścicieli koni w ogóle za zdadne uznanych, aby oświadczyli czy chcą je odstąpić po ogłoszonej cenie remontów, przyezem należy przestrzedz ich wyraźnie, że taksatorowie nie są obowiązani stosować się do wyznaczonej za konie ceny i że zatem, gdy przyjdzie do taksowania, koń może także być wziętym za cenę niższą od wyznaczanej.

Konie ofiarowane dobrowolnie po cenie za remonty wyznaczonej stawia się na boku, rewiduje podług przepisu i jeżeli będą uznane za zdadne, zaciąga się je w miarę potrzeby.

Konie zaciężne zapisuje się w protokóle zaciągu, a właściciele ich otrzymują od prezesa cedułę (wzorzec, dodatek Nr. 5) z odpowiednią liczbą zaciągu, na której jest zanotowana cena remontów.

Jeżeli okaże się zwyżka koni oddanych dobrowolnie po cenie na remonty wyznaczonej, można skutecznie zaciąg tej zwyżki jeżeli to podług zdania oficera zaciągowego nie popsuje rozporządzeń wojskowych a następnie zwyżka ta będzie policzona na rachunek innych gmin okręgu dostawniczego, należących do tej samej komisji poborowej.

Jeżeli ilość koni, które mają być zaciągnięte, nie jest pokryta końmi odstąpionymi po cenie remontów, przystępuje się do rewidowania i taksowania innych koni, klasyfikowanych poprzednio jako w ogóle zdatnych do służby.

Jeżeli podczas czynności taksowania, przy której każdego konia poddaje ścisłym oględzinom, będzie postrzeżona wada, w skutku której, zdaniem zaciągowego oficera, koń jest niezdatnym do służby, orzeka się w tym względzie w razie potrzeby podług przepisu §. 3 niniejszej instrukcji.

Cenę szacunkową koni wyznaczają taksatorowie. Jeżeli taksatorowie nie zgadzają się co do ceny, rozstrzyga najprzód większość głosów; jeżeli wszyscy trzech różnią się w zdaniu, cenę stanowi kwota przeciętna tych trzech cen które podają. W tym ostatnim przypadku każdy z nich oznajmia oddzielnie prezesowi proponowaną przez siebie cenę konia, prezes zaś poleca zapisać natychmiast każdą taką cenę w protokole szacunkowym (wzorzec, dodatek Nr. 6), i oblicza przecięcie z tych trzech cen, biorąc kwotę 50 centów i wyżej za cały złoty a opuszczając kwotę niżej 50 centów.

Wzorzec,
dodatek
Nr. 6.

Właścicielowi lub jego zastępcy nie służy prawo opozycji przeciwko obliczonej cenie szacunkowej.

Z zaciągiem koni oszacowanych postępuje się w miarę potrzeby w ten sposób, że zaczyna się kolej od najtańszych koni i idzie się dalej podług wartości szacunkowej.

Jeżeli z koni z jednej i tej samej kategorii cen nie wszystkie odstawione być mają, los rozstrzyga, które należy odstawić.

Gdy się zaciąga konie do taksowania przypuszczone, przyjmuj się za zasadę, że jeżeli ilość koni zdatnych przewyższa kontyngens wyznaczony dla okręgu poborowego, żadna z osób posiadających więcej niż jednego konia nie może być zniewoloną do oddania więcej niż połowy wszystkich swoich koni.

Jeżeli ilość koni zdatnych pozwala trzymać się tej zasady, należy przynajmniej mieć ile można jednakowy wzgląd na tych właścicieli koni (§. 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77).

Po skutecznem oszacowaniu zapisuje się konie zaciężne podobnie do protokołu zaciągu, a właściciele ich otrzymują od prezesa cedułę (wzorzec dodatek Nr. 5), w której jest zapisana liczba zaciągu i cena szacunkowa.

Wzorzec,
dodatek
Nr. 5.

Gdyby pomiędzy końmi po cenie remontów ofiarowanymi albo w takiej samej cenie oszacowanymi, znajdowały się i takie, o których zdatości komisja orzekła w drodze głosowania (§. 3), konie takie będą odstawiane dopiero po zaciągu koni tej samej kategorii cen które oficer zaciągowy uznał za zdatne do służby.

§. 8.

Właściciele oddają konie zaciężne z użdziencią i z uzdą, tudzież, jeżeli są podkute, z podkuciem, z którym je przyprowadzili.

§. 9.

Konie, w protokole zaciągu, zapisane, oznacza się cechą.

Cechuje się po lewej stronie szyi, liczbą zaciągu w protokole zaciągu przytoczoną, i na lewej łopatce liczbą komisji poborowej i początkowymi literami odpowiedniego kraju.

Od chwili nacechowania, koń staje się własnością skarbu wojkowego.

Dla tego należy przestrzedz właścicieli, że jeżeli który z nich, w miejsce konia którego ma odstawić, wołałby odstawić innego, na miejsce poboru przyprowadzonego a uznanego już za zdanego do służby i do tej samej kategorii cen, należącego, winien uczynić to natychmiast.

§. 10.

Gdy zaciąg się skończy, oficer zaciągowy, w obecności prezesa i oficera, do czynności biurowych przeznaczonego, wypłaca właścicielom koni lub ich legitymującym się pełnomocnikom, cenę remontową lub szacunkową za niestemplowaniem potwierdzeniem odbioru (wzorzec, dodatek Nr. 7) w przeznaczonej do tego konsygnacji.

Wzorzec,
dodatek
Nr. 7.

§. 11.

Protokół zaciągu który winien być codziennie zamknięty i przez komisję poborową podpisany, spisuje się w dwóch egzemplarzach.

Jeden egzemplarz pozostaje w komisji poborowej do czynności urzędowych, drugi zaś bierze prezes i posyła władzy administracyjnej krajowej.

§. 12.

Konie zaciężne, stosownie do protokołu zaciągu na etat przyjęte, przenosi się od dnia zaciągu, na podstawie list zaciągu, za dokument oddawczy służących, do korpusu wojsk, któremu mają być oddane, a wykryśla się je z etatu komisji poborowej.

§. 13.

Przeznaczając konie do korpusów i zakładów trzeba trzymać się pewnego stosunku wzrostu, mając wzgląd na odpowiednią jakość koni.

§. 14.

Dnie, w których do miejsc zaciągu przybyć mają komendy odbioreze od korpusów i zakładów, wyznaczają komendy jeneralne (wojskowe), a względnie wyznacza te dni ministerstwo obrony krajowej.

Ilość ludzi składających komendy odbioreze wyznacza się jeszcze w czasie pokoju.

§. 15.

Koniom zaciężnym należy się przepisana ilość obroku od dnia zaciągu.

Transportuje się konie takie stosownie do szczególnych poleceń komend jeneralnych (wojskowych) a względnie ministerstwa obrony krajowej albo koleją żelazną (statkiem parowym) albo od stacyi do stacyi.

§. 16.

Dopóki trwa zaciąg, komisye poborowe posyłają raport dzienny bezpośrednio i bez konkomitatywy po jednym egzemplarzu odpowiedniej komendzie jeneralnej (wojskowej) i władzy administracyjnej krajowej.

§. 17.

Komenda jeneralna (wojskowa) dostarcza wszystkim komisjom poborowym jeszcze w czasie pokoju wszelkich potrzebnych blankietów na protokoły zaciągowe i szacunkowe, na listy zaciągowe, raporta dzienne i wszelkich innych druków w przepisach wykonawczych, wzmiankowanych, cech i sprawdzonych miar taśmowych, tudzież pieczęci urzędowych i liczb zaciągu (tabliczek).

§. 18.

Konie, które mają być zakupione na rachunek budżetu ministerstwa obrony krajowej, wybierają prezes i oficer zaciągowy z pomiędzy rozmaitych kategorii cen w takim stosunku, w jakim ilość koni dla obrony krajowej potrzebnych ma się do ogólnej ilości koni, która w okręgu poborowym ma być odstawiona.

Jeżeli niepodobną jest rzeczą trzymać się ściśle tego stosunku, należy dążyć przynajmniej do zachowania go w przybliżeniu.

§. 19.

Konie w powyższym paragrafie wzmiankowane należy uwidocznić osobno w rubryce protokołu zaciągowego przeznaczonej na uwagi.

O odstawieniu koni takich należy składać osobno raporta dzienne.

Wydatki ich się dotyczące liczy się oddzielnie.

§. 20.

Co się tyczy składania rachunków obowiązującymi dla wojskowych członków komisji poborowych są przepisy zawarte w instrukcyach przepisanych dla komisji administracyjnych wojsk na stopie pokoju będących a względnie dla zakładów wojskowych.

§. 21.

Jeżeli zachodzą wątpliwości, dotyczące się stawiennictwa koni, lecz nie samego ich zaciągu, rozporządzenia odpowiednie wydają władze administracyjne.

§. 22.

Przepisy o zaciągu koni, w instrukcyi niniejszej zawarte odnoszą się także do zaciągu zwierząt jucznych.

Dodatek Nr. 1.

Rota przysięgi

dla

taksatorów przy komisjach poborowych.

Ja (imię i nazwisko) przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu i wszechwiedzącemu, że będąc przeznaczonym na taksatora do szacowania koni (zwierząt jucznych), które do zaopatrzania siły zbrojnej podług stopy wojennej, odstawione być mają, będę szacował te konie sumiennie i bezstronnie, z ścisłym zachowaniem przepisu zawartego w ustępie 3 §. 9, ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77), a więc bez względu na cenę remontową lub w skutku uruchomienia podwyższoną.

Tak mi Panie Boże dopomóż!

Komisya poborowa Nr. . . .

Okrąg poborowy N. N.

Protokół zaciągu.

Dzień	Nr.	Masć, płeć i znaki	Liczy lat	Miara			Zaciężne				Nazwisko	Gmina, miejsce mieszkania i Nr. domu	Cena remontów w złotych	Cena przeciętna szacunkowa w złotych		Przeznaczono do
				miar	całi	sztarychów	do jazdy	wierz- chowe	konie	do cięż. pociąg.				zwierzęta juczne	cyfra- mi	
4 kwie- tnia 1875	1	klacz jasnokaszlano- wata bez skazy	6	15	3	.	.	1	.	.	Jan Holler	Wiedeń, VIII dziel- niez, Josefsstadt, Albertgasse Nr. 12	250	.	.	pułku artyleryi Nr. 10.
.	2	walach kary bez skazy	6	15	2	.	.	.	1	.	dto	dto	250	.	.	dto
.	3	klacz kara z gwiardką	6	15	1	.	.	.	1	.	dto	dto	.	240	dwieście czterdzieści	batalionu obrony krajowej

N. N.,

oficer rachunkowy.

N. N.,

oficer sztabowy lub wyższy zaciągowy.

N. N.,

prezes komisji poborowej.

N. N.,

Weterynarz (konował).

Wzorec. dodatek Nr. 4.

Komisya poborowu Nr. . . . .
 Okrag poborowa N. N.

Raport dzienny

o zaciagu koni (zwierzat jucznych) dnia . . . . . g^o . . . . .

Z rozkładu przypada		Dnia		go zaciągnięto po		Poprzednio zaciągnięto		Zatem trzeba jeszcze zaciągnąć		Wydano złotych	U w a g a		
		cenie remontów		cenie szacunkowej		wierzchowców		zwierząt jucznych					
koni		zwierząt jucznych		wierzchowców		pociągów		koni		zwierząt jucznych			
wierzchowców		wierzchowców		wierzchowców		pociągów		wierzchowców		pociągów			
420	130	40	90	.	.	.	.	60	30	20	40	32,500	Konie te były przystawione dobrowolnie w myśl §. 12 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873.

N. N., oficer sztabowy lub wyzszy zaciagowy.   N. N., prezes komisji poborowej.   N. N., oficer rachunkowy.

Na egzemplarzu który ma być posłany do komendy jeneralnej (wojskowej) :

Z koni (zwierząt jucznych) zaciężnych przeznaczono, a mianowicie :

(na przykład)

Do szwadronu uzupełniającego pułku dragonów Nr. 3 . . . 40 koni wierzchowych,

Do pułku artylerji polowej Nr. 10 . . . . . 90 koni pociągowych.

Komisya poborowa Nr. . . . .

Wzorzec, dodatek Nr. 7.

Okrąg poborowy N. N.

Konsygnacya

kwot wypłaconych za odstawione remonty.

Imię i nazwisko odstawcy	Gmina, miejsce mieszkania Nr. domu	Ilość i gatunek odstawionych remont			Nr. zaciągu tychże.	Po		Kwota ogółem wypłacona w złotych		Własnoręczny podpis odsta- wcy w dowód odebrania	U w a g a
		koni		zwierząt innych		cenie remon- towej	cenie szacun- kowej	cyfra- mi	mówię:		
		wierzch- owych	pociągo- wych								
Jan Holler	Wiedeń, dzielnica VIII Josefstadt Albertgasse Nr. 12	1	.	.	1	250	.	.	Siedmset czter- dziesięci	Jan Holler	

Ogółem wydano . . . . . zł. mówię . . . . . złotych.

Sprawdzono i poleca się wypłacić.

Wiedeń, dnia . . . kwietnia 1875.

N. N.,
oficer rachunkowy.N. N.,
prezes komisji poborowej.N. N.,
oficer sztabowy lub wyższy zaciągowy.

136.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, rolnictwa i obrony krajowej z dnia 1 sierpnia 1873,

o corocznem wykazywaniu i utrzymywaniu przeglądu ilości i jakości koni (zwierząt jucznych) do rozkładu kontyngensu, który w razie uruchomienia armii ma być dostarczony.

§. 1.

Ponieważ kontyngens koni (zwierząt jucznych), w razie uruchomienia siły zbrojnej na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane przypadający, ma być rozłożony na te królestwa i kraje, tudzież na poszczególne okręgi poborowe, podług tego, ile koni dostarczonych być może, przeto władze administracyjne są obowiązane składać corocznie przy pomocy zwierzchności gminnych a względnie, przy pomocy przełożonych nad obszarami dworskimi, ze społeczności gminnej wyłączeni, wykazy ilości i jakości koni (zwierząt jucznych) znajdujących się w ich okręgach (§. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873, (Dz. u. p. Nr. 77) z szczególnym względem na zdatność tychże do służby wojennej.

§. 2.

W tym celu właściciele koni są obowiązani zawiadamiać corocznie zwierzchność gminną (przełożonego nad obszarem dworskim) ile koni posiadają i takowe stawiać przed komisją dla obejrzenia i poklasyfikowania.

Ten sam obowiązek ciąży na właścicielach zwierząt jucznych i wszystko co w zamieszczonych poniżej przepisach jest zalecone pod względem wykazywania, przyprowadzenia i utrzymywania w naczności koni, ma być stosowane także i do zwierząt jucznych.

§. 3.

O koniach, wzmiankowanych w §. 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77) pod *a*) i *e*) nie trzeba corocznie uwiadamić, ani ich przyprowadzać.

O koniach, wzmiankowanych tamże pod *b*), *c*), *d*) trzeba wprawdzie uwiadamić, są atoli wolne od przyprowadzania.

§. 4.

Uwiadomienia o ilości koni należy czynić corocznie w czasie od 20 do ostatniego września.

§. 5.

Właściciele koni w większych miastach będą używali do uwiadomień o swoich kopiach blankietów wydrukowanych podług wzorca A, które zwierzchność gminna ma im wydawać bezpłatnie. Wzorze

§. 6.

W innych gminach właściciele koni zawiadamiają zwierzchność gminną (przełożonego nad obszarem dworskim) o koniach swoich ustnie, a to przy wyjawieniu szczegółów we wzorcu A wyrażonych i w okresie wzmiankowanym w §. 4.

§. 7.

Na podstawie uwiadomień podług przepisów §§. 4—6 uczynionych, zwierzchność gminna (przełożony nad obszarem dworskim) winna zapisać poszczególnych właścicieli koni

Wzorzec B. i ich konie w wykazie podług wzorca B sporządzonym konie całej gminy obejmującym, a to w porządku stosunkom miejscowym odpowiadającym, np. podług dzielnic miasta, osad, numerów domów itd.

Wykaz ten ma być należycie zamknięty, ze względu na przyszłe oględziny komisyjne i klasyfikacją koni (§§. 9 i 10) sporządzony w dwóch egzemplarzach i ma w tej mierze służyć za podstawę.

§. 8.

Komisyjne oględziny i klasyfikacja koni będą się odbywały na teraz corocznie a to dopóty, aż będzie uzyskany dokładny przegląd zasobności poszczególnych krajów i okręgów, poczem można będzie odbywać tę czynność w dłuższych odstępach czasu. Czynność ta powinna zaczynać się ile można zaraz po terminie wyznaczonym w §. 4 a kończyć się przed upływem miesiąca października.

Takowa powinna odbywać się w obecności komisji złożonej z naczelnika gminy lub zastępcy prezeń wyznaczonego, ze znawcy doświadczonego w rzeczach dotyczących się koni i dwóch członków reprezentacji gminnej należących jeżeli można do właścicieli koni.

W komisyjnych oględzinach koni, znajdujących się na wyłączonym obszarze dworskim, będzie brał udział oprócz przełożonego nad obszarem dworskim i znawcy także wójt odpowiedzialnej gminy lub jego zastępca.

§. 9.

Znawcę przydaje komisji władza administracyjna powiatowa, wybierając go z pomiędzy osób do tego zdatnych, w siedzibie komisji lub w pobliżu zamieszkałych, a podejmujących się tej czynności bezpłatnie.

Gdyby takich osób nie było, władza administracyjna powiatowa powinna w czasie właściwym zgłosić się do władzy wojskowej aby ta wyznaczyła znających się na koniach oficerów stałego wojska lub obrony krajowej, w czynnej służbie lub na emeryturze będących, albo też weterynarzów lub uzdatnionych konowalów.

Należy prosić o to władzy wojskowej, nie szukając innych osób także i wtedy, jeżeli w miejscu lub w sąsiedztwie znajdują się znawcy wojskowi powyższej kategorii.

§. 10.

Dzień i miejsce oględzin komisyjnych wyznacza władza administracyjna powiatowa w porozumieniu z naczelnikiem gminy (przełożonym obszaru dworskiego).

Jeżeli ilość koni nie jest zbyt wielka, oględziny komisyjne mogą odbyć się także w gminie sąsiedniej a władza administracyjna powiatowa winna zarządzić taki podział w szczególności także ze względu na ilość znawców którymi może rozporządzać.

W gminach bardzo rozległych, mających wielką ilość koni, należy wyznaczyć więcej miejsc do dostawienia koni, a w razie potrzeby także więcej komisji podług stosunków miejscowych.

Władza administracyjna powiatowa powinna w ogóle mieć wzgląd na to, ażeby dostawianie koni było dla ich właścicieli jak najmniej uciążliwym, jest zatem jej obowiązkiem wyznaczać na komisyjne oględziny takie dni i takie miejsca które dla właścicieli koni są najdogodniejsze.

§. 11.

Przyprowadzone konie (zwierzęta juczne) klasyfikuje komisya podług następujących kategorii:

1. Prawnie uwolnione.

W tym względzie komisya winna obliczyć ogólną ilość koni (zwierząt jucznych) każdego właściciela podlegających uwolnieniu dla jednej z przyczyn wzmiankowanych w §. 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 pod *b), c), d) f) i g)*.

2. Niezdadne.

W rzędzie niezdatnych do służby wojennej umieszcza się te konie (zwierzęta juczne) które

- a)* podlegają widocznym wadom bezwarunkowo niepozwalającym ich używać;
- b)* których wiek jest taki że do pierwszego przyszłego stycznia nie skończą czwartego roku lub przejdą dwunasty;
- c)* konie wierzchowe jazdy mające mniej niż 14 miar 3 cale;
- d)* konie pociągowe mające mniej niż 15 miar 2 sztrychy;
- e)* konie juczne i muły mające mniej niż 14 miar, i
- f)* osłomuły mające mniej niż 13 miar.

3. Zdadne, a mianowicie:

- a)* pod wierzch,
- b)* do pociągów,
- e)* do dźwigania ciężarów.

§. 12.

Klasyfikacyą należy uwidocznąć w przeznaczonych na to rubrykach wykazów B (§. 7) które się jeżeli potrzeba prostują.

Jeden egzemplarz tego wykazu, który podpisują wszyscy członkowie komisji, zostaje u zwierzchności gminnej (przełożonego nad obszarem dworskim), drugi zaś egzemplarz zaś zwierzchność przedstawia władzy administracyjnej powiatowej najpóźniej do 10 listopada.

§. 13.

Jeżeli konia nie można przyprowadzić, przyczynę tego należy oznajmić w czasie właściwym zwierzchności gminnej (przełożonemu nad obszarem dworskim) albo komisji.

Poszczególne przypadki nieprzyprowadzenia koni należy wyrazić ryczałtowo w wykazie komisji. Jeżeli bardzo wiele koni nie przyprowadzono, należy zarządzić nowe oględziny później.

Jeżeli zachodzą okoliczności wymagające szczególnych środków, władza administracyjna powiatowa zarządza takowe, lub gdyby wychodziły po za jej zakres działania, czyni przedstawienie do władzy administracyjnej krajowej.

§. 14.

Władza administracyjna powiatowa na podstawie wykazów złożonych przez poszczególne gminy (obszary dworskie) sporządza podług wzorca C wykaz dla każdego z osobna **Wzorzec C.** okręgu poborowego i wykaz ten posyła władzy administracyjnej krajowej przed końcem listopada.

§. 15.

Władza administracyjna krajowa na podstawie złożonych jej wykazów z każdego okręgu poborowego zestawia podług wzorca D ogólny wykaz swego okręgu administracyjnego i po- **Wzorzec D.** syła go przed końcem grudnia ministerstwu obrony krajowej i ministerstwu rolnictwa.

§. 16.

Władze administracyjne winny czuwać nad tem, aby wszelkie czynności urzędowe, które na zasadzie tego rozporządzenia mają być podjęte, wykonane były z należytą dokładnością.

Winny udzielać czynnikom podwładnym odpowiednie wskazówki i ażeby ubezpieczyć należyte wykonanie, uczestniczyć od czasu do czasu w komisyjnych oględzinach koni.

§. 17.

Zwierzchności gminne (przełożeni obszarów dworskich) są w szczególności obowiązane przypominać właścicielom koni w stosownym czasie obowiązek uwiadomiania o swoich koniach (§. 4) i oznajmiać im weześnie dnie i miejsca wyznaczone na oględziny komisyjne.

§. 18.

Właściciele koni, którzy w czasie właściwym nie złożą uwiadomienia o swoich koniach lub ich nie przyprowadzą, a dostatecznie z tego się nie usprawiedliwią, będą karani podług rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 198).

§. 19.

W miastach, mających własny statut gminny, władza gminna, czynności władzy administracyjnej powiatowej pełniąc, podejmować będzie czynności urzędowe, które w rozporządzeniu niniejszem polecane są władzy powiatowej.

§. 20.

Druki, do wykazów A i B potrzebne, daje do rozporządzenia władzom administracyjnym i gminom (obszarom dworskim) ministerjum wojny państwa.

§. 21.

Termin wykazywania, oględzin i klasyfikacji koni w roku bieżącym w Wiedniu, ze względu na zachodzące wyjątkowe stosunki, będzie wyznaczony osobnem rozporządzeniem.

§. 22.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Auersperg r. w.

Banhans r. w.

Horst r. w.

W y z

koni (zwierząt jucznych) w gminie N. N. (miasta Wielunia) w roku . . . wykazanych i klasyfikowanych.

[illegible]

U w a g a. Rubryki 1, 2, 3 wypełnia zwierzchność gmina, wszystkie zaś inne, komisja klasyfikacyjna.

